

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethica Epistolaris Seu Epistolae Morales Ad usum
familiarem Vario Argumento Scriptæ**

Pexenfelder, Michael

Dilingae, 1686

XXVIII. Responsio pro statu Medico.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69435](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69435)

errans. Prov. 14. quia non cogitat, quid
 suæque indoli, propensione, viribus congruat,
 sed id amplectitur, quò rapit ambitio, le-
 tas, avaritia, libido, cæteræque cupiditas
 improbæ. In hac ambage viarum, quem
 tiorem ducem, quàm te, antiqua fide cogi-
 tum sequamur? quis in hoc mæandro cer-
 expediat fluctuantes? Itaque tu mihi, filius
 meo pro cynosura eris, ad quam flectamur
 ratem; tu eris Phæbi Sacerdos, qui nobis or-
 cula pandat. Hæc sincerè; nihil do auribus
 nihil palpo. Confido, non minore te ca-
 dore & ex animi sententia mihi responsurum
 quàm ego te consulo, & iudicium tuum. Ne-
 habes, quòd invidiam timeas; *Hæc inter nos*
 alienum conscium non faciemus. Vale
 rorum optime, & brevî hac me sollicitudine
 libera.

XXVIII.

RESPONSIO

ad epistolam superiorem.

HIERONYMO GALBÆ

Salutem.

Accepi epistolam tuam, Idibus Augusti
 datam, in qua, nescio cuius Apollinis
 ora-

oraculum à me requiris, tanquam ego sim
Deorum Interpres, & arcanorum internun-
tius; nempe Argus Tiresiam consulit, & cui
summa sapientia est domi, eam aliunde ac-
cessit. Scribis, te in ardua deliberatione ver-
sari, & ambiguum hærere, quod præcipuè stu-
diorum genus filio tuo *Adeodato*, Philoso-
phiæ cursum feliciter emenso, amplectendum
suadeas; an videatur facultati Juridicæ, an
Medicæ, an Theologicæ applicandus? Trium
harum disciplinarum optionem tantò tibi
difficiliorem accidere, quantò juvenis est
omnium capacior, & ex æquo ad singulas
propensior: posuisse te in utramque partem
calculos, eosque in urna miscuisse nigros,
candidos; pari ferè numero exiisse: ad meum
igitur arbitrium hanc controversiam devol-
vi, meum judicium pro decisione sententiæ
exquiri. Quid huic petitioni reponam? si
vetus illud, *Non liquet*: vereor, ut parùm
amicitiæ nostræ satisfaciam: si, quod sen-
tio, pronuntiem, rursus metuo, ne in causa
tam lubrica nihil satis firmum asserere queam.
Malo tamen plus humanitati tuæ, quàm meæ
tenuitati concedere, & pro eo, quod exigu-
um est, iudicio sensum expromere, citra
cujusque præjudicium, & aliter sentiendi li-
berta-

M

berta-

bertatem. Meum non est, quidquam in
 controversia, aut deliberatione, determinan-
 satis erit, more Veterum Academicorum
 utramque partem, prout epistolæ brevitatis
 titur, disputare, & rationes adducere, quæ
 pro singulis istis disciplinis, ad absterrendum
 vel alliciendum, facere possint. Exordiamur
 à medicinæ studio. Ars medicandi tantum
 apud eruditam antiquitatem facta est, ut eam
 inventionem ad Deos referrent; apud Or-
 dium Apollo canit:

*Inventum Medicina meum est, Opiferumque
 per orbem*

Dicor, & herbarum subjecta potentia nobis
 Quid autem præstantius, quid cognitione
 dignius, quàm nôsse vires herbarum & effe-
 ctus, in quibus natura mirabilia operatur?
 Quid adeo brutis etiam animalibus ad vitam
 conservandam, & morbos sanandos salubrius
 quàm, naturæ ductu, herbarum sibi delecta
 mederi? In herbis morborum omnium pa-
 nacea & alexipharmacum reperitur. Intel-
 encomia Salomonis, etiam ponitur scientia
 medicinalis. Sap. 7. v. 20. de se ipso loquitur,
 quòd noverit, *naturas animalium, & iras
 bestiarum, vim ventorum, differentias vir-
 gultorum, & virtutes radicum &c.* Hinc dis-
 putat

putabat super lignis, à cedro, quæ est in Libano, usque ad hyssopum, quæ egreditur de pariete. Scripsit is de morborum omnium curatione libros, qui postea à Rege Ezechia aboliti, quòd populus ab eis omnem valetudinis curationem crederet pendere, & proinde opem Divinam nihili pænè duceret. Æsculapius apud Poëtas Divinis honoribus affectus est ob felicitatem medendi; qui Hippolytum, equis distractum, ab ipsa morte ad vitam revocasse dicitur. Sed missis fabulis, quidnam illustrius in laudem Medicorum prædicari potest, quàm quod Siracides pronuntiat c. 38. *Disciplina Medici exaltabit caput illius, & in conspectu magnatorum collaudabitur.* Unde non immeritò quidam in illa scientia clarissimus, *Ars, inquit, Medica & Divinitus accepta est, & Divinitus exercetur.* Idem Siracides c. 38. *Honora Medicum; propter necessitatem enim illum creavit Altissimus; à DEO est enim omnis medela, & à Rege accipiet donationem.* Ubi quatuor in commendationem Medicorum adducuntur. Primum est, quòd in eos, tanquam Conservatores & Reparatores vitæ, meriti sint honores conferendi. Alterum, quòd magna sint illorum in Rempubl. merita; magna non modò utili-

tas, sed etiam necessitas: ideoque pro singu-
 ri munere Divini Numinis complecten-
 Medici, & tanquam Cælo dati in præ-
 habendi. Tertium, quòd absque Medicis
 vitates & provinciæ essent commune mor-
 rum hospitium, & illætabile sepulchrum.
 Quartum, quòd Reges & Principes, Medici
 tium opem experti, sint munifici in eos, quibus
 debent, quòd Spiritum trahant, & a-
 vescantur. Unde notus versiculus:

Dat Galenus opes, dat Justinianus honores.

Quid autem à mortalibus magis quaritur
 desideratur, quàm ampli census, quos etiam
 sequuntur honores? Et quis parentum hæ-
 fortunam non optet filio suo? Quid, quòd
 Medicorum dignitas etiam à Genijs cœlesti-
 bus honoretur? dum Viator ille, & Dux To-
 biæ Angelus, Ophthalmicum se præbuit.
 ideoque Hebræis *Medicina DEI* appellatur.
 Quòd si verò sanitas corporis maximum
 semper vitæ hujus condimentum est habere
 tum, & magnum DEI donum, de qua veterum
 Jambicus,

Quid sanitate vita habet præstantius?

Rectè valere, res est jucundissima.

O sanitas, nobis bonum tu maximum est.

Monile nullum sanitate gratius.

Hinc

Hinc commune illud votum: Vale, fac va-
leas, valere te cupio, salvum te volo, salutem
tibi opto; & quæ sunt aliæ hujus generis for-
mulæ: & cum ipsi Medici vocentur Recupe-
ratores salutis, Custodes vitæ, Tutores vale-
tudinis, Depulsores morborum, animæ spi-
rantis Protectores, quis non studium Medi-
cinæ maximi æstimet, seque totum huic
scientiæ comparandæ impendat? Graviter
Syracides: *Melius est corpus validum, quàm
census immensus*, c. 30. Et quoniam Juris-
consulti toti occupati sunt in bonorum ex-
ternorum conservatione ac possessione, facile
apparet, medicandi artem præcellere, cum
finem habeat propositum longè præstantio-
rem, & nobilius, ut cum Philosophis loquar,
objectum, seu materiam, circa quam versen-
tur. Quòd si in SS. litteris *Longævitas vitæ*
inter præcipua Divinæ liberalitatis munera
recensetur, sæpiusque supremus ille vitæ,
necisque Dominus Promissionibus suis *lon-
gitudinem dierum* adijcit, quis non Medicos
inter deos quosdam terrestres collocet, qui
producunt annos, & plurimos mortales ex
ipsis mortis faucibus eripiunt? Quem igitur
non capiat tanta dignitas, & præ alijs disci-
plinis in amorem Medicinæ trahat? In op-
posi-

positum verò occurrunt, quæ dissuadere
 studium queant; quæque non ideò referantur
 quòd velim quidquam laudibus Medicorum
 detractum, sed ut disputationis causâ in me-
 dium adducam, quæ videntur plurimum ju-
 cio aliquem abstertere posse, quò minus
 ter Galeni & Hippocratis discipulos nomi-
 profiteatur. Inprimis vel ad mediocrem
 Medicina eruditionem consequendam
 gens doctrinæ apparatus requiritur: nam
 vir doctissimus loquitur, Masen. *de utili-
 rios.* Medicinæ studium est pelagus que-
 dam scientiarum & artium. Inprimis Me-
 dico est necessaria exacta Philosophiæ cog-
 itio (nihil dicam de Lingua Græcæ peritia
 quâ naturales rerum causas peruestiget, ca-
 siderumque influxus intelligat, corporis & a-
 fectuum constitutionem exploratam habeat
 & herbarum vires noverit. Deinde opus est
 Medico magnâ experienciâ, longus rerum
 usus, & varij medicamentorum effectus
 propterea Æsculapius, Medentium DEUS
 pingitur cum cano barbitio, quò denotatur
 notitia, diuturno studio & praxi comparata.
 Ad hæc, quanta solitudine observandum est
 ut medicina temporis, regionis, personæ, ætatis
 accommodetur.

Ter-

*Temporibus medicina valet: data tempore
profunt,*

Et data non apto tempore vina nocent.

Nimirum:

*Eripit interdum, modo dat medicina sa-
lutem.*

Adde, quòd ex eventu fortuito sæpissimè me-
dicamentorum successus pendeat, nec satis
ullà humanà industriã deprehendi queat,
quid in tanta morborum & pharmacorum
varietate maximè conducat. Quàm multis,
e. g. venæ sectio mortem attulit, quæ alijs vi-
tam dedit; quoties simplicia remedia plus pro-
fuerunt, quàm summo labore & pretio con-
fecta ecligmata, trituræ, catapotia, & diversi
generis operosæ potiones? Deinde periculo-
sam provinciam suscipiunt Medici, nam
quantò potior est vita honoribus quibusvis &
fortunis, tantò gravior est ejus factura. Ex
tenui filo pendent fata; unica Medici osci-
tantia, aut causarum, statúsve morbi igno-
ratio, illa abrumpit. Hinc illi non rarò cum
Ezechia gemitus & querelæ: *Ecce in dimidio
dierum meorum vadam ad portas inferi, mi-
grabo ad plures, subibo sepulchrum.* Quàm
deinde multis obtreccationibus expositi sunt
Medici, quoties mordacibus linguis vapu-

lant etiam innocentes? Si curatio non cessit, si de lectulo ægrotus non surrexit, pharmaca non respondent, & impensæ frustra sunt factæ, quibus dieterijs ab amicis liberis, orbis conjugibus flagellantur Medici, tanquam penes ipsos imperium esset mortis! Tale Sarcasma jam olim jactatum:

*Nuper erat Medicus, nunc est vespillo,
Dianulus,*

Quod vespillo facit, fecerat & Medicus.
Quid, quòd dentem ac calamum in Medicis strinxerunt etiam viri graves ac sapientes, quibus Plinius lib. 24. cap. 1. *Discant Medici periculis nostris, & experimenta per mortales agunt; Medicòque tantum, hominem occidisse, impune fuit.* & lib. 29. scribit: *Natura ars est inconstantior Medicinâ, nullaq; sepe mutatur.* Hinc Hadrianus Imp. mortis sepulchro inscribi jussit:

Turba Medicorum perdidit Casarem.

Quid jam commemorem tædia ac fastidia quæ Medicis devoranda; quot curæ diurnæ nocturnæque ijs exhauriendæ: assistendum est ægrotantium lectulis, audiendi gemitus, quarimonix excipiendæ, foctores, alixque molestix tolerandæ, de quibus Poëtarum quædam:

Add.

Adde, quod est gravius, versari semper oportet

*Inter funestos, inter contagia morbi,
Solari afflictos, tristésque levare dolores.*

Pro tot laboribus, vigilijs, periculis, quid non raro mercedis refert Medicus? dirarum & imprecationum abundè, nummularum parùm. Hinc illi triti versiculi de triplici Medicorum facie:

Tres Medicus facies habet: unam, quando rogatur,

Angelicam: mox est, cum juvat, ipse Deus.

*Ast ubi curato poscit sua præmia morbo,
Horridus apparet, terribilisque Sathan.*

Et hæc, sive studio partium, sive præoccupatione judicij, licet arguantur obrectatores, vel æmuli Medentium; manet tamen suus honor & laus Medicæ, manent suæ difficultates, labores, & pericula ac periculorum præmia. Mihi satis fuit, argumenta & rationes partem in utramque proponere; Tuæ prudentiæ erit expendere, & quod optimum factu videbitur, eligere. Vale, & alij. quàm plurimi tecum, quos filius Medicus arte curandi valere jubebit.